

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

Φύλλο μηδέν

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΠΡΩΤΗ ΕΚΔΟΣΗ: 50.000 ΑΝΤΙΤΥΠΑ

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: NUMERO ZERO
Από τις Εκδόσεις Bompiani, Μιλάνο 2015
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Φύλλο μηδέν**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Umberto Eco
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Έφη Καλλιφατίδη
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασαπίδης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Χρυσούλα Μπουκουβάλα
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Βάσω Βύρρα

© Bompiani – RCS Libri S.p.A., 2015
© Εικόνων εξωφύλλου: Depiano, Devor/www.shutterstock.com
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Πρώτη έκδοση: Απρίλιος 2015, 50.000 αντίτυπα

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-1100-2
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-1101-9

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr • **www.psychogios.gr**

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr • **www.psychogios.gr**

ΟΥΜΠΕΡΤΟ ΕΚΟ

Φύλλο μηδέν

Μετάφραση:
Έφη Καλλιφατίδη

Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν:

Το Κοιμητήριο της Πράγας, μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, 2011

Το Όνομα του Ρόδου, μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, 2011

Το Εκκρεμές του Φουκώ, μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, 2011

Μπαουντολίνο, μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, 2011

Κατασκευάζοντας τον εχθρό, μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, 2011

Το νησί της προηγούμενης ημέρας,

μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, 2012

Η μυστηριώδης φλόγα της βασίλισσας Λοάνα,

μτφρ. Έφη Καλλιφατίδη, 2012

Για την Ανίτα

Only connect!

E. M. FORSTER

I

Σάββατο 6 Ιουνίου 1992, ώρα 8:00

Σήμερα το πρωί, η βρύση δεν έτρεχε νερό. Πλουφ, πλουφ, δυο ρεψιματάκια σαν νεογέννητου και μετά τίποτα.

Χτύπησα στη γειτόνισσα: στο δικό τους σπίτι όλα κανονικά. Μήπως κλείσατε την κεντρική βάνα, μου είπε. Εγώ; Δεν ξέρω καν πού είναι, έχω λίγο καιρό που μένω εδώ, ξέρετε, και γυρνάω σπίτι το βραδάκι. Θεέ μου, μα όταν φεύγετε για μια βδομάδα, δεν κλείνετε το νερό και το αέριο; Όχι. Είναι μεγάλη απεισκευσία: μπορώ να περάσω; Θα σας δείξω.

Άνοιξε το ντουλαπάκι κάτω απ' τον νιπτήρα, κούνησε κάτι και το νερό ξανάρθε. Βλέπετε; Το είχατε κλείσει. Συγγνώμη, είμαι πολύ αφηρημένος. Αχ, εσείς οι σινγκλ! Έξοδος της γειτόνισσας που πια μιλάει κι αυτή αγγλικά.

Ψυχραιμία! Δεν υπάρχουν πόλτεργκαϊστ παρά μόνο στις ταινίες. Και σίγουρα δεν είμαι υπνοβάτης, αφού και υπνοβάτης να ήμουνα, δε θα ήξερα την ύπαρξη αυτής της βάνας, αλλιώς θα την είχα χρησιμοποιήσει και ξύπνιος, γιατί το ντους

χάνει και κινδυνεύω πάντα να περάσω τη νύχτα άγρυπνος, ακούγοντας συνεχώς εκείνη τη σταγόνα, λες και βρίσκομαι στη Βαλντεμόσα. Πράγματι, ξυπνάω συχνά τη νύχτα, σηκώνομαι και πάω να κλείσω την πόρτα του μπάνιου και την άλλη ανάμεσα στην κρεβατοκάμαρα και στην είσοδο, για να μην ακούω αυτές τις καταραμένες σταλαγματιές.

Δεν μπορεί να ήταν βραχυκύκλωμα (αφού η βάνα λειτουργεί με το χέρι) ούτε κάνα ποντίκι, που ακόμα και να τύχαινε να περάσει από κει, δε θα είχε τη δύναμη να μετακινήσει τη βάνα. Είναι ένας σιδερένιος τροχός παλιού τύπου (τα πάντα σ' αυτό το διαμέρισμα έχουν τουλάχιστον μισό αιώνα ηλικία) και επιπλέον είναι σκουριασμένος. Επομένως, χρειαζόταν ένα χέρι. Ανθρωποειδούς. Και δεν έχω τζάκι απ' όπου θα μπορούσε να περάσει ο πίθηκος της οδού Μοργκ.

As το πάρουμε λογικά. Κάθε αιτιατό έχει το αίτιό του, έτσι λένε τουλάχιστον. As απορρίψουμε την εκδοχή του θαύματος, δε βλέπω για ποιο λόγο ο Θεός ν' ασχοληθεί με το ντους μου, δεν είναι δα και η Ερυθρά Θάλασσα. Επομένως, για ένα φυσικό αιτιατό μια φυσική αιτία. Χτες το βράδυ, προτού ξαπλώσω, πήρα ένα Stilnox με ένα ποτήρι νερό. Επομένως, μέχρι εκείνη την ώρα το νερό υπήρχε ακόμα. Σήμερα το πρωί δεν υπήρχε πια. Επομένως, αγαπητέ Γουάτσον, κάποιος έκλεισε τη βάνα μες στη νύχτα – και δεν ήσουν εσύ. Κάποιος, κάποιοι μπήκαν στο σπίτι μου και φοβήθηκαν όχι ότι θα με ξυπνούσε ο δικός τους θόρυβος (ήταν πολύ αλαφροπάτητοι), αλλά το πρελούδιο της σταγόνας που ενοχλούσε και τους ίδιους· ίσως και ν' απόρησαν πώς και δεν ξυπνούσα. Έτσι, οι παμπόνηροι έκαναν αυτό που θα έκανε κα η γειτόνισσα: έκλεισαν το νερό.

Και μετά; Τα βιβλία είναι βαλμένα με τη συνηθισμένη τους αταξία, θα μπορούσαν να περάσουν οι μυστικές υπηρεσίες της μισής υψηλίου και να τα ξεφυλλίσουν ένα προς ένα και δε θα το έπαιρνα χαμπάρι. Είναι άσκοπο να κοιτάξω τα συρτάρια ή να ανοίξω την ντουλάπα της εισόδου. Αν ήθελαν να ανακαλύψουν κάτι, τη σήμερον ημέρα ένα είναι αυτό που πρέπει να κάνουν: να ψάξουν στο κομπιούτερ. Ίσως, για να μη χάσουν χρόνο, να αντέγραψαν τα πάντα και να γύρισαν στο σπίτι τους. Και τώρα, έχοντας ανοίξει και ξανανοίξει κάθε έγγραφο, να συνειδητοποιήσαν ότι δεν υπάρχει τίποτα που να τους ενδιαφέρει στο κομπιούτερ.

Τι ελπίζανε να βρουν; Είναι προφανές –θέλω να πω ότι δε βλέπω άλλη εξήγηση– ότι έψαχναν κάτι σχετικό με την εφημερίδα. Δεν είναι ανόητοι, θα σκέφτηκαν ότι έχω κρατήσει σημειώσεις για όλη τη δουλειά που κάνουμε στη Σύνταξη – και επομένως, αν ξέρω κάτι για την ιστορία του Μπραγκαντότσο, θα το είχα σημειώσει κάπου. Τώρα πια θα έχουν φανταστεί την αλήθεια, ότι κρατάω τα πάντα σε δισκέτα. Φυσικά, πρέπει να επισκέφθηκαν και το γραφείο απόψε και δε θα βρήκαν δικές μου δισκέτες. Επομένως, θα συμπέραναν (αλλά μόνο τώρα) ότι πιθανότατα τις έχω στην τσέπη μου. Τι χαζοί που είμαστε, θα λένε, έπρεπε να ψάξουμε και το σακάκι του. Χαζοί; Μαλάκες. Αν ήταν ξύπνιοι, δε θα καταντούσαν να κάνουν ένα τόσο βρόμικο επάγγελμα.

Τώρα θα ξαναπροσπαθήσουν, θα φτάσουν τουλάχιστον ως το κλεμμένο γράμμα, θα μου επιτεθούν στον δρόμο σαν δήθεν τσαντάκηδες. Πρέπει λοιπόν να βιαστώ πριν ξαναδοκιμάσουν· θα στείλω τη δισκέτα σε μια διεύθυνση ποστ ρε-

στάντ και μετά θα δω πότε θα την ξαναπάρω. Μα τι ανοησίες κάθομαι και σκέφτομαι, εδώ έχουμε ήδη ένα νεκρό και ο Σιμέι έχει γίνει καπνός. Δεν τους χρειάζεται καν να ξέρουν αν ξέρω και πόσα ξέρω. Θα με βγάλουν από τη μέση για καλό και για κακό και η υπόθεση κλείνει. Δεν μπορώ να πάω να βάλω στις εφημερίδες ότι δεν ήξερα τίποτα γι' αυτή την ιστορία, αφού και μόνο λέγοντας κάτι τέτοιο, είναι σαν να ομολογώ ότι ήξερα.

Πώς βρέθηκα σε τέτοιο μπλέξιμο; Νομίζω ότι για όλα φταίει ο καθηγητής Ντι Σάμις και το γεγονός ότι ξέρω γερμανικά.

Γιατί να μου έρθει στο μυαλό ο Ντι Σάμις, μια ιστορία σαράντα χρόνια παλιά; Είναι που ανέκαθεν πίστευα ότι έφταιγε ο Ντι Σάμις που δεν πήρα ποτέ το πτυχίο μου· και κατέληξα σ' αυτούς τους μπελάδες, επειδή δεν πήρα ποτέ πτυχίο. Εξάλλου, η Άννα με εγκατέλειψε ύστερα από δυο χρόνια γάμου, διότι συνειδητοποίησε –βάσει της δικής της δήλωσης– ότι είμαι συστηματικός loser· ποιος ξέρει τι της είχα πει όταν πρωτογνωριστήκαμε για να της κάνω καλή εντύπωση.

Δεν πήρα ποτέ το πτυχίο μου επειδή ήξερα γερμανικά. Η γιαγιά μου ήταν από τον Άνω Αδίγη και μ' έβαζε να τα μιλάω από μικρός. Από το πρώτο έτος του πανεπιστημίου, για να βγάλω τα έξοδα των σπουδών μου, δέχτηκα να μεταφράζω βιβλία από τα γερμανικά. Εκείνη την εποχή, το να ξέρεις γερμανικά ήταν ένα επαγγελμα. Μπορούσες να διαβάσεις και να μεταφράσεις βιβλία που οι άλλοι δεν καταλάβαιναν (και που

τότε θεωρούνταν σημαντικά) και πληρωνόσουν καλύτερα από όσο για τα γαλλικά, ακόμα και από τ' αγγλικά. Σήμερα νομίζω ότι ισχύει το ίδιο για όσους ξέρουν κινέζικα ή ρωσικά. Όπως και να 'χει, ή μεταφράζεις από τα γερμανικά ή παίρνεις πτυχίο, δεν μπορείς να κάνεις και τα δυο μαζί. Για να λέμε την αλήθεια, το να μεταφράζεις σημαίνει ότι κάθεσαι σπíti σου, με ζέστη ή με κρύο, και δουλεύεις με τις παντόφλες σου, μαθαίνοντας ένα σωρό πράγματα. Γιατί να πηγαίνεις στις παραδόσεις στο πανεπιστήμιο;

Από τεμπελιά, αποφάσισα να παρακολουθήσω το μάθημα των γερμανικών. Δε θα χρειάζεται να μελετώ πολύ, σκέφτηκα, ήδη ξέρω τα πάντα. Ο κορυφαίος εκείνη την εποχή ήταν ο καθηγητής Ντι Σάμις που είχε δημιουργήσει αυτό που οι μαθητές του ονόμαζαν αετοφωλιά, σ' ένα ετοιμόρροπο μπαρόκ κτίριο, όπου ανέβαινες μια μεγάλη σκάλα και έφτανες σ' ένα αίθριο. Από τη μια, ήταν η σχολή του Ντι Σάμις· από την άλλη, η αίθουσα τελετών, όπως πομπωδώς την αποκαλούσε ο καθηγητής· με λίγα λόγια, μια αίθουσα με καμιά πενήνταριά θέσεις.

Στη σχολή μπορούσες να μπεις μόνο με πατάκια. Στην είσοδο είχε αρκετά για τους βοηθούς και δυο-τρεις σπουδαστές. Όποιος έμενε χωρίς πατάκια, περίμενε έξω ώσπου να έρθει η σειρά του. Όλα ήταν λουστραρισμένα, ακόμα και τα βιβλία στους τοίχους, νομίζω. Ακόμα και οι φάτσες των βοηθών, κάτι γηραλέων τύπων που από την προϊστορική ακόμα εποχή περίμεναν τη σειρά τους για ν' ανεβούν στην έδρα.

Η αίθουσα είχε έναν πανύψηλο θόλο, γοτθικά παράθυρα

(ποτέ δεν κατάλαβα τον λόγο ύπαρξής τους σ' ένα μπαρόκ κτίριο) και πράσινα υαλοστάσια. Την κατάλληλη στιγμή, δηλαδή στη μία και δεκατέσσερα, ο καθηγητής Ντι Σάμις έβγαινε από τη σχολή, ακολουθούμενος σε απόσταση ενός μέτρου από τον πιο ηλικιωμένο βοηθό και σε απόσταση δύο μέτρων από τους πιο νέους, κάτω των πενήντα. Ο ηλικιωμένος βοηθός μετέφερε τα βιβλία του, οι πιο νέοι το μπομπινόφωνο – τα μαγνητόφωνα στο τέλος της δεκαετίας του '50 ήταν πελώρια, θύμιζαν Ρολς Ρόις.

Ο Ντι Σάμις διέσχιζε τα δέκα μέτρα που χώριζαν τη σχολή από την αίθουσα σαν να ήταν είκοσι: δε διέγραφε μια ευθεία αλλά μια καμπύλη, πιθανόν παραβολή ή έλλειψη, λέγοντας μεγαλόφωνα «να μαστε, να μαστε!» μετά έμπαινε στην αίθουσα και καθόταν σ' ένα σκαλιστό έδρανο – περιμένοντας να ξεκινήσει από το «εν αρχή ην ο λόγος».

Το πράσινο φως από τα παράθυρα έκανε το πρόσωπό του με το επίβουλο χαμόγελο να φαίνεται νεκρικό, ενώ οι βοηθοί του έβαζαν μπροστά το μπομπινόφωνο. Μετά άρχιζε: «Αντιθέτως με όσα είπε πρόσφατα ο άγιος συνάδελφός μου καθηγητής Μποκάρντο...» και ούτω καθεξής επί δύο ώρες.

Εκείνο το πράσινο φως μού έφερνε μια παρατεταμένη νύστα, το έλεγαν και τα μάτια των βοηθών. Καταλάβαινα το μαρτύριό τους. Στο τέλος των δύο ωρών, ενώ εμείς οι σπουδαστές ορμούσαμε έξω, ο καθηγητής Ντι Σάμις τους έβαζε να ξαναμαζέψουν την μπομπίνα, καθόταν δημοκρατικά στην πρώτη σειρά μαζί με τους βοηθούς και όλοι μαζί άκουγαν πάλι τις δύο ώρες της παράδοσης, ενώ ο καθηγητής κου-

νούσε ικανοποιημένος το κεφάλι του σε κάθε φράση που θεωρούσε ουσιαστική. Και θα επισημάνω ότι το μάθημα αφορούσε τη μετάφραση της Βίβλου στα γερμανικά από τον Λούθηρο. Σκέπη καύλα, έλεγαν οι συμφοιτητές μου με το βλέμμα χαμηλωμένο.

Στο τέλος της δεύτερης χρονιάς, με ελάχιστες παρακολουθήσεις, τόλμησα να ζητήσω μια εργασία για την ειρωνεία στον Χάινε (μου φαινόταν παρήγορος ο τρόπος που αντιμετώπιζε τους άτυχους έρωτες με αυτό που θεωρούσα αναγκαίο κυνισμό – προετοιμαζόμουν για τους δικούς μου έρωτες). «Εσείς οι νέοι, εσείς οι νέοι», μου είπε απαρηγόρητος ο Ντι Σάμις, «θέλετε να πέσετε αμέσως με τα μούτρα στους σύγχρονους...»

Με μια ξαφνική επιφοίτηση, κατάλαβα ότι η προοπτική μιας πτυχιακής με τον Ντι Σάμις είχε πάει άπατη. Τότε σκέφτηκα τον καθηγητή Φέριο, πιο νέο και φημισμένο για την εξαιρετική του ευφυΐα, ο οποίος ασχολιόταν με τη ρομαντική περίοδο και τα συναφή. Αλλά οι παλιότεροι συμφοιτητές με προειδοποίησαν ότι για την πτυχιακή μου θα είχα οπωσδήποτε τον Ντι Σάμις ως δεύτερο εισηγητή και δεν έπρεπε να πλησιάσω τον καθηγητή Φέριο επίσημα, διότι ο Ντι Σάμις θα το μάθαινε αμέσως και θα μου ορκιζόταν αιώνιο μίσος. Έπρεπε να πάω διά της πλαγίας οδού, σαν να μου είχε ζητήσει ο ίδιος ο Φέριο να κάνω πτυχιακή μαζί του, οπότε ο Ντι Σάμις θα τα έβαζε μαζί του και όχι μαζί μου. Ο Ντι Σάμις μισούσε τον Φέριο για τον απλούστατο λόγο επειδή αυτός τον είχε βάλει στην έδρα. Στο πανεπιστήμιο (τότε, αλλά πιστεύω και τώρα) τα πράγματα πάνε ανάποδα απ' ό,τι στον κανονικό κό-

σμο: δεν είναι οι γιοι που μισούν τους πατεράδες, αλλά οι πατεράδες που μισούν τους γιους.

Νόμιζα ότι θα μπορούσα να πλησιάσω τον Φέριο μ' ένα σχεδόν τυχαίο τρόπο στη διάρκεια μιας από τις μηνιαίες διαλέξεις που οργάνωνε ο Ντι Σάμις στην αίθουσα τελετών του, όπου παρευρίσκονταν πολλοί συνάδελφοί του, διότι κατάφερνε πάντα να έχει διάσημους προσκεκλημένους.

Αλλά τελικά τα πράγματα πήγαν ως εξής: αμέσως μετά τη διάλεξη, επακολουθούσε συζήτηση η οποία μονοπωλούνταν από τους επαΐοντες, ύστερα έβγαιναν όλοι μαζί, επειδή δεξιώνονταν τον ομιλητή στο εστιατόριο Λα Ταρταρούγκα, το καλύτερο της περιοχής, σε στιλ 1850, με σερβιτόρους που φορούσαν ρεντιγκότα. Για να πάνε από την αετοφωλιά στο εστιατόριο, έπρεπε να διανύσουν ένα μεγάλο δρόμο με στοές, μετά να διασχίσουν μια ιστορική πλατεία, να στρίψουν στη γωνία ενός μνημειακού κτιρίου και τέλος να διασχίσουν μία ακόμα μικρή πλατεία. Κατά μήκος της στοάς, ο ομιλητής προχωρούσε περιτριγυρισμένος από τους καθηγητές, ένα μέτρο πίσω τους έρχονταν οι επίκουροι, στα δύο μέτρα οι βοηθοί και σε λογική απόσταση οι πιο θαρραλέοι φοιτητές. Φτάνοντας στην πρώτη ιστορική πλατεία, οι φοιτητές αποχωρούσαν, στη γωνία του μνημείου ήταν η σειρά των βοηθών, οι επίκουροι διέσχιζαν και τη μικρή πλατεία και αποχαιρετούσαν στην είσοδο του εστιατορίου, όπου έμπαιναν μόνον ο ομιλητής και οι τακτικοί καθηγητές.

Έτσι, ο καθηγητής Φέριο δεν πληροφορήθηκε ποτέ την ύπαρξή μου. Στο μεταξύ, μου είχε περάσει ο έρωτας γι' αυτό τον χώρο, δεν πήγαινα πια. Μετέφραζα σαν ρομπότ, αλλά

ό,τι σου δίνουν το παίρνεις, και μετέφερα στο Ντόλτσε Στιλ Νόβο* ένα τρίτομο έργο για τον ρόλο του Φρίντριχ Λιστ στη δημιουργία του *Zollverein*, της γερμανικής τελωνειακής ένωσης. Καταλαβαίνετε γιατί από τότε έπαψα πλέον να μεταφράζω από τα γερμανικά, αλλά ήταν πια αργά για να ξαναρχίσω το πανεπιστήμιο.

Το κακό ήταν ότι δεν αποδέχτηκα την ιδέα: συνέχισα να ζω πεπεισμένος ότι αργά ή γρήγορα θα τελείωνα όλα τα μαθήματα και θα παρέδίδα την πτυχιακή μου. Και όταν ζει κανείς καλλιεργώντας φρούδες ελπίδες, είναι ήδη χαμένος. Κι όταν κάποτε το συνειδητοποιείς, αφήνεσαι ολότελα.

Κατ' αρχάς, βρήκα μια θέση ιδιωτικού δασκάλου ενός νεαρού Γερμανού, πολύ βλάκα για να πάει σχολείο, στην Ενγκαντίν. Εξαιρετικό κλίμα, αποδεκτή μοναξιά και άντεξα για ένα χρόνο, επειδή ο μισθός ήταν καλός. Μετά, η μητέρα του μικρού με στρίμωξε μια μέρα σ' ένα διάδρομο και μου έδωσε να καταλάβω ότι δεν τη δυσαρεστούσε η ιδέα μιας παράδοσης (σ' εμένα). Είχε πεταχτά δόντια και μια σκιά μουστάκι και της εξήγησα ευγενικά ότι δε συμμεριζόμουν την άποψή της. Τρεις μέρες αργότερα απολύθηκα, επειδή ο μικρός δε σημείωνε προόδους.

Στη συνέχεια, τα κουτσοκατάφερνα κάνοντας τον γραφιά. Σκέφτηκα ν' απευθυνθώ σ' εφημερίδες, αλλά το μόνο που βρήκα ήταν κάτι τοπικές ημερήσιες, όπου έγραφα κριτικές

* Όνομα του πιο σημαντικού λογοτεχνικού κινήματος του 13ου αιώνα, με κεντρικά του θέματα τον έρωτα και τη γενναιοφροσύνη. Ο όρος επινοήθηκε από τον Δάντη. (Σ.τ.Μ.)

για επαρχιακές θεατρικές παραστάσεις και περιοδεύοντες θιάσους. Προλάβαινα να γράψω κριτική της γενικής πρόβας για δυο πεντάρες, κατασκοπεύοντας από τις κουίντες τις μπαλαρίνες ντυμένες ναυτάκια, γοητευμένος από την κυτταρίτιδά τους και ακολουθώντας τες στο γαλακτοπωλείο για ένα δείπνο με καφέ και γάλα – και, αν δεν ήταν πανί με πανί, ένα αυγό με βούτυρο. Εκεί είχα και τις πρώτες μου σεξουαλικές εμπειρίες με μια τραγουδίστρια, με αντάλλαγμα ένα ευνοϊκό σχόλιο – για μια εφημερίδα του Σαλούτσο, αλλά εκείνης της αρκούσε.

Ήμουν άπατρις, έζησα σε διάφορες πόλεις (έφτασα στο Μιλάνο μόνο χάρη στην πρόσκληση του Σιμέι), διόρθωσα δοκίμια για τουλάχιστον τρεις εκδοτικούς οίκους (πανεπιστημιακούς, ποτέ για κάποιο μεγάλο εκδότη), έκανα επιμέλεια στα λήμματα μιας εγκυκλοπαίδειας για έναν άλλο οίκο (έπρεπε να γίνει έλεγχος στις χρονολογίες, στους τίτλους των έργων και τα λοιπά), δουλειές από τις οποίες απέκτησα, όπως το διατύπωσε κάποτε ο Πάολο Βιλιάτζο, μια τερατώδη παιδεία. Οι αποτυχημένοι όπως και οι αυτοδίδακτοι έχουν πάντα ευρύτερες γνώσεις από τους επιτυχημένους· αν θες να είσαι νικητής, πρέπει να ξέρεις μοναχά ένα πράγμα και να μη χάνεις χρόνο μαθαίνοντας τα πάντα, η απόλαυση της λογιοσύνης είναι αποκλειστικότητα των losers. Όσο περισσότερα ξέρει ο άνθρωπος τόσο λιγότερο καλά του έχουν πάει τα πράγματα.

Βάλθηκα για κάνα χρόνο να διαβάζω χειρόγραφα που μου πάσαραν οι εκδότες (μερικές φορές και οι σημαντικοί), μιας και στους εκδοτικούς οίκους κανείς δεν έχει όρεξη να διαβάσει τα χειρόγραφα που καταφτάνουν. Μου έδιναν πέντε

χιλιάδες λιρέτες το χειρόγραφο, ήμουν όλη μέρα ξάπλα στο κρεβάτι και διάβαζα μανιωδώς, έπειτα έγραφα σε δυο καρτέλες την άποψή μου, επιστρατεύοντας όλο τον σαρκασμό μου για να καταστρέψω τον απρόσεκτο συγγραφέα, στον εκδοτικό οίκο όλοι ένιωθαν ανακούφιση, έγραφαν στον άμυαλο ότι με λύπη τους όφειλαν να τον απορρίψουν και ούτω καθεξής. Το να διαβάζεις χειρόγραφα που δε θα εκδοθούν ποτέ μπορεί να γίνει επάγγελμα.

Στο μεταξύ, έγινε η ιστορία με την Άννα που τελείωσε όπως τελείωσε. Από τότε, δεν μπόρεσα (ή δε θέλησα με ιδιαίτερο πάθος) να σκεφτώ με ενδιαφέρον μια γυναίκα, γιατί φοβόμουν μην αποτύχω πάλι. Κάλυπτα τις σεξουαλικές μου ανάγκες με θεραπευτικό τρόπο, κάποια τυχαία περιπέτεια, όπου δε φοβάσαι να ερωτευτείς, μια νύχτα και τέρμα, ευχαριστώ, ήταν πολύ όμορφα, και μερικές περιοδικές σχέσεις επί πληρωμή, για να μη με βασανίζει ο πόθος (οι μπαλαρίνες με είχαν κάνει αναίσθητο στην κυτταρίδα).

Ωστόσο, ονειρευόμουν αυτό που ονειρεύονται όλοι οι αποτυχημένοι, να γράψω κάποτε ένα βιβλίο, πράγμα που θα μου απέφερε δόξα και πλούτη. Για να μάθω πώς γίνεσαι μεγάλος συγγραφέας, έκανα ακόμα και τον μαύρο (ή *ghost writer* όπως λέγονται σήμερα, αν θέλουμε να είμαστε πολιτικά ορθοί) για ένα συγγραφέα αστυνομικών βιβλίων, ο οποίος με τη σειρά του, προκειμένου να πουλήσει, έγραφε με αμερικανικό όνομα όπως οι ηθοποιοί των σπαγκέτι γουέστερν. Αλλά ήταν ωραίο να δουλεύεις στη σκιά, καλυμμένος από δύο προπετάσματα (τον Άλλο και το άλλο όνομα του Άλλου).

Το να γράφεις αστυνομικό για λογαριασμό άλλου ήταν

εύκολο, αρκούσε να μιμηθείς το στιλ του Τσάντλερ ή, στη χειρότερη περίπτωση, του Σπιλβέιν· αλλά όταν δοκίμασα να στρωθώ να γράψω κάτι δικό μου, αντιλήφθηκα ότι για να περιγράψω κάτι ή κάποιον, παρέπεμπα σε λογοτεχνικές αναφορές: δεν ήμουν ικανός να πω ότι κάποιος περπατούσε μέσα σ' ένα καθάριο και λαμπερό απόγευμα, αλλά έλεγα ότι περπατούσε «κάτω από έναν ουρανό σαν του Καναλέτο». Έπειτα συνειδητοποίησα ότι το ίδιο έκανε κι ο Ντ' Ανούντσιο: για να πει ότι κάποια Κοστάντσα Λάντμπρουκ είχε ορισμένες ιδιότητες, έλεγε ότι έμοιαζε πλάσμα του Τόμας Λόρενς· για την Έλενα Μούτι έλεγε ότι τα χαρακτηριστικά της θύμιζαν πορτρέτα του πρώιμου Μορό και ο Αντρέα Σπερέλι θύμιζε το πορτρέτο του άγνωστου ευγενούς της Γκαλερία Μποργκέζε. Κι έτσι, για να μπορέσεις να διαβάσεις ένα μυθιστόρημα, ήσουν αναγκασμένος να ξεφυλλίσεις τα τεύχη της ιστορίας της τέχνης που διατίθενται στα περίπτερα.

Ο Ντ' Ανούντσιο μπορεί να ήταν κακός συγγραφέας, αλλά αυτό δε σήμαινε ότι έπρεπε να γίνω κι εγώ. Για να απελευθερωθώ από το βίτσιο της αναφοράς, αποφάσισα να σταματήσω να γράφω.

Για να μην τα πολυλογούμε, δεν είχα καμιά σπουδαία ζωή. Και στα πενήντα μου κλεισμένα, ήρθε η πρόσκληση του Σιμέι. Γιατί όχι; Θα μπορούσα να δοκιμάσω κι αυτό.

Τι κάνω τώρα; Αν σκάσω μύτη έξω, κινδυνεύω. Καλύτερα να περιμένω εδώ, το πολύ πολύ να είναι απ' έξω και να περιμένουν να βγω. Κι εγώ δε θα βγω. Στην κουζίνα έχει αρ-

κετά πακέτα κρακεράκια και κονσέρβες κρέας. Από χτες το βράδυ μου έμεινε και μισό μπουκάλι ουίσκι. Μου φτάνει να περάσω μια-δυο μέρες. Βάζω δυο στάλες (και ίσως αργότερα άλλες δυο, αλλά το απόγευμα πια, γιατί αν αρχίσεις να πίνεις απ' το πρωί, αποβλακώνεσαι) και προσπαθώ να επιστρέψω στην αρχή αυτής της περιπέτειας, χωρίς να χρειάζεται καν να συμβουλευτώ τη δισκέτα, μιας και, τουλάχιστον προς το παρόν, θυμάμαι τα πάντα με απόλυτη διαύγεια.

Ο φόβος του θανάτου δίνει πνοή στις αναμνήσεις.

Ένα συνονθύλευμα δημοσιογράφων μιας καθημερινής εφημερίδας που δε νοιάζεται τόσο για την πληροφορία όσο για εκβιασμούς, λασπολογίες και φτηνές ιστορίες. Ένας παρανοϊκός συντάκτης που αναβιώνει πενήντα χρόνια Ιστορίας υπό το φως μιας σατανικής πλεκτάνης με επίκεντρο το πτώμα ενός ψευτο-Μουσολίνι σε αποσύνθεση. Στις σκιές παραμονεύει η μυστική δεξιά Επιχείρηση Gladio, η μασονική Στοά Ρ2, το πραξικόπημα του πρίγκιπα Τζούνιο Βαλέριο Μποργκέζε, η CIA, και είκοσι χρόνια σφαγής και συγκάλυψης. Μια χλιαρή ιστορία αγάπης ανάμεσα σε έναν αποτυχημένο αφανή συγγραφέα και ένα ενοχλητικό κορίτσι το οποίο, για να βοηθήσει την οικογένειά του, έχει παρατήσει το πανεπιστήμιο και ασχολείται με τα ροζ κουτσομπολιά. Ένα τέλειο εγχειρίδιο κακής δημοσιογραφίας, όπου ο αναγνώστης αρχίζει σιγά σιγά να αναρωτιέται αν πρόκειται για μυθοπλασία ή πιστή αποτύπωση της πραγματικότητας. Μια ιστορία που εκτυλίσσεται το 1992 –χρονιά που προοιωνίστηκε πολλά μυστήρια και απερίσκεψιες των επόμενων είκοσι ετών– ακριβώς τη στιγμή που οι δύο πρωταγωνιστές νόμιζαν ότι ο εφιάλτης είχε τελειώσει. Ένα πικρό και γκροτέσκο επεισόδιο που λαμβάνει χώρα στην Ευρώπη κατά την περίοδο μετά τη λήξη του πολέμου και φτάνει μέχρι το σήμερα – ένα επεισόδιο που θα κάνει τον αναγνώστη να αισθανθεί τόσο χαμένος όσο και οι δύο πρωταγωνιστές.

BRABEIA STREGA & MÉDICIS ÉTRANGER

Ο κορυφαίος Ιταλός μυθιστοριογράφος, δοκιμογράφος, φιλόσοφος, κριτικός λογοτεχνίας και σημειωτιστής υπογράφει ένα νέο βιβλίο που θα γίνει κλασικό!

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ

www.psichogios.gr

ISBN 978-618-01-1100-2

9 786180 111002

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 16580

Γ Ι Α Α Ν Α Γ Ν Ω Σ Τ Ε Σ Μ Ε Α Π Α Ι Τ Η Σ Ε Ι Σ